

Ihotaudit

Metotreksaatti

Vaikutustapa ja käyttöaihe

Metotreksaatti on immunosuppressiivinen lääke eli se vaimentaa tulehduksellisia reaktioita. Sitä käytetään useiden eri sairauksien hoidossa. Ihotaudeista metotreksaattia käytetään mm. vaikeassa atooppisessa ihottumassa ja psoriaasissa. Lääkkeen vaikutus alkaa hitaasti ja hoitovaste ihottumaan voidaan arvioida 3 - 6 kuukauden kuluttua lääkkeen aloituksesta.

Annostus ja ottotapa

Metotreksaatti otetaan **kerta-annoksena yhtenä päivänä viikossa**, aina samana viikonpäivänä. Lääkettä on saatavana sekä tabletteina että pistosmuodossa. Tablettien vahvuudet ovat 2,5 milligrammaa ja 10 milligrammaa. Hoito aloitetaan yleensä pienemmällä annoksella ja annosta nostetaan lääkärin ohjeiden mukaisesti. Tavanomainen hoitoannos on 10 - 25 milligrammaa viikossa.

Tabletit niellään runsaan nesteen kera aterian yhteydessä. Samanaikaisesti ei tulisi nauttia suuria määriä maitotuotteita, koska ne voivat heikentää lääkkeen imeytymistä.

Foolihappo

Metotreksaattihoidon kanssa käytetään yleensä foolihappolisää, joka ehkäisee metotreksaattihoidon haittavaikutuksia. Foolihapon annos on yleensä 5 milligrammaa kerran viikossa ja se otetaan 4-24 tuntia metotreksaatin oton jälkeen.

Sivuvaikutukset

Yleisimpiä sivuvaikutuksia ovat pahoinvointi, ripuli ja väsymys. Lievät oireet väistyvät yleensä ensimmäisten hoitoviikkojen aikana. Jos vatsaärsytysoireet ovat hankalia, voidaan harkita pistosmuotoista annostelua. Harvinaisempia sivuvaikutuksia ovat suun limakalvojen ärtyminen, yskä ja hengenahdistus. Mikäli hoidon aikana ilmaantuu pitkäkestoisia tai hankalia sivuvaikutuksia, on syytä olla yhteydessä hoitavaan ihotautilääkäriin.

Metotreksaatti voi aiheuttaa verenkuvamuutoksia ja maksa-arvojen nousua. Alkoholi lisää maksahaittoja ja sitä on suositeltavaa välttää hoidon aikana. Verenkuvaa ja maksan toimintaa seurataan verikokeilla lääkityksen aikana.

Lääkehoidon aikana alttius tulehduksiin voi lisääntyä. Mikäli hoidon aikana ilmaantuu infektion oireita (kuume, yskä tai muun sellaisen), on syytä hakeutua herkästi lääkärin hoitoon vakavan infektion poissulkemiseksi ja verenkuvan tarkistamiseksi. Lääkärin harkinnan mukaan metotreksaatti voi olla tarpeen tauottaa kuumeisten infektioiden ja antibioottihoidon ajaksi.

Suun ja hampaiden hyvästä terveydestä tulee huolehtia hoidon ajan.

Leikkausten yhteydessä metotreksaattia ei yleensä tarvitse tauottaa.

Ihotaudit

Raskaus ja imetys

Metotreksaattia ei saa käyttää raskauden ja imetyksen aikana. Hedelmällisessä iässä olevien naisten on huolehdittava luotettavasta ehkäisystä koko lääkityksen ajan ja kolme kuukautta lääkityksen loppumisen jälkeen.

Rokotukset

Rokotussuoja pyritään hoitamaan kuntoon ennen lääkityksen aloittamista. Kausi-influenssarokotusta suositellaan ja se on metotreksaattihoitoa saaville maksuton. Vakavien pneumokokki-bakteerin aiheuttamien infektioiden ehkäisyyn suositellaan otettavaksi pneumokokkikonjugaattirokote.

Lääkkeiden yhteisvaikutukset

Metotreksaatilla on yhteisvaikutuksia joidenkin lääkkeiden kanssa ja niiden käyttöä tulee välttää hoidon aikana. Tällaisia lääkkeitä ovat esim. trimetopriimi, sulfatrimetopriimi, probenesidi ja retinoidit. Tulehduskipulääkkeet ja PPI-ryhmän närästyslääkkeet (ns. happosalpaajat) tulee ottaa eri aikaan vuorokaudesta kuin metotreksaatti. Kerro aina hoitavalle lääkärille käyttäväsi metotreksaattia, jotta hän voi varmistua muun lääkityksen soveltuvuudesta.

Seuranta

Hoidon aikana on välttämätöntä seurata säännöllisesti verikokeilla esimerkiksi maksan ja munuaisten toimintaa. Hoidon alussa ja annosnostojen yhteydessä seurantaverikokeet otetaan yleensä muutaman viikon välein, myöhemmin 3-6 kuukauden välein.